

utbildning

Min tes är, att vårt samhälle står på tröskeln till en social och ekonomisk omdaningsprocess, som i betydelse motsvaras endast av omvandlingen från agrar till industrisamhälle. Denna omvälvning har sina rötter i kunskapsexplosionen, vilken bildar grunden för den fantastiska teknologi som piskar fram våra nya villkor. Förutsättningen för detta samhälles möjligheter att lyckas stavas innovation och uttalas förnyelse.

Av de människor, som idag hålles fullt sysselsatta, befinner sig kanske flertalet i yrken och arbetsuppgifter som sannolikt inom överskådlig framtid kommer att utföras med mekaniska och elektroniska apparater. Det finns forskare som anser sig på goda grunder kunna förutsäga att några få procent av ett avancerat industrilands befolkning blir i stånd att producera livets rikliga nöd torft och att de övriga kanske 80—90 procenten har möjlighet att ägna sina krafter åt annat än tillverkning av kola, bilar och fiskpinnar.

De flesta av oss betraktar detta som en tragedi. En tragedi är det, men den består i att vi gör så litet — eller inte något alls — för att förbereda oss själva och de generationer som skall uppleva dessa möjligheter.

Det är troligt, att en stor del av vår utbildningsapparat är i färd med att förbereda unga människor för arbetsuppgifter, som inte kommer att existera i samhället, när dessa människor kommer ut i livet.

Ett samhälle, vars flesta funktioner bygger på en starkt expanderande kunskapsmassa, kräver givetvis av sina medborgare en utbildning, som är anpassad därefter. För att leda och kontrollera — ja, kanske också för att leva med — den nya teknologiska utvecklingen krävs en ny giv i utbildningspolitiken. I synnerhet är det nödvändigt att utbilda många med tillträde till kunskapens yttersta gränsområden.

Människor med lägre utbildning är också nödvändiga, men de insatser som görs på sådana nivåer kan i stor utsträckning vara förspillda om satsningen på de högre nivåerna underdimensioneras. Det kunskaps- och teknikersamhälle, vars möjligheter vi har inom räckhåll, kan inte ta form om satsningen stannar vid gymnasieingenjörer och fil. kandidater. I framtiden måste vi för varje doktor i elektronik, kybernetik och mekanik, som vi underlåter att utbilda, räkna med kanske 100 arbetslösa gymnasieingenjörer. Redan idag har vi svårigheter att produktivt och meningsfullt använda dessa. Detta är inte enbart en konsekvens av dåliga konjunkurer. Sannolikt är denna arbetslöshet delvis ett tecken på att utbildningen på de högsta nivåerna råkat i obalans med det nya samhälle och den nya ekonomi, som är i färd med att växa fram. Felet är inte att vi överproducerar gymnasieingenjörer. Vi underproducerar professorer och docenter i elektronik, kybernetik och mekanik.

Utbildning har för länge sedan upphört att vara en språngbräda till goda inkomster och social ställning. Utbildning har blivit ett imperativ för att uppnå "stabilitet" i en oerhört dynamisk samhällsutveckling och i en ekonomi i omvandling. Utbildning har blivit den viktigaste produktionsfaktorn. En alltför hård satsning på utbildning på mellannivå får förödande konsekvenser. Endast ett välbalanserat utbildningsmönster med tyngdpunkten på de mest avancerade stadierna ger förutsättningar att ta tillvara de möjligheter som innovationssamhället erbjuder.

Den dramatiska födelsen för vår vetenskapliga kultur med dess nya ekonomi kräver ett lika dramatiskt svar av utbildningen. Vi utbildar till föråldrade uppgifter och hyser litet till mans den ödesdigra föreställningen att demokratin skulle kräva att all utbildning skall reduceras till medelmåttighet. Det är riktigt att utbilda *alla* — men alla måste utbildas *effektivt*. Där försummas f.n. något utomordentligt väsentligt.

Vår handfallenhet inför den nya situationen, vårt tal om nedskärningar i akademisk utbildning inför den situation, som nu råder, är ett tecken på förvirring. Det är ett tecken på att vi inte förstår själva förutsättningarna för det nya samhälle och den nya ekonomi, som är i vardande. Innovationssamhället kräver utbildning i innovation och innovation i utbildningen.

Gustaf Delin